

Wereldwijd meer dan 100 miljoen boeken verkocht

DAVID BALDACCIO

THRILLER

De provocatie

De pers over David Baldacci

‘Baldacci slaagt erin een mooie spanningsboog op te bouwen.’

— VN’S DETECTIVE & THRILLERGIDS

‘Fraai aan deze thriller is vooral het aantal plotwendingen. Net als je denkt dat je nu wel door hebt hoe het zit, gebeurt er weer iets waardoor je op een heel ander spoor wordt gezet.’

— HDC MEDIA

‘De boef is buitenlands, de held stoer, de actie heftig: dat Amerikaanse recept levert vaak toch fijn leesvoer op.’

— TROUW

‘De auteur heeft zijn naam gevestigd als schrijver van uitstekende thrillers. Ook nu weer slaagt hij erin een spannende intrige te verweven met overtuigende menselijke karakters.’

— NBD BIBLION

‘Een absolute aanrader.’

— MEN’S HEALTH

‘Als het gaat om actie, is Baldacci een van de besten.’

— NU.NL

‘Familiewaarden en politiek versmelten in een intrigerend verhaal.’

— DE TELEGAAF

‘Weer een typische Baldacci, die de lezer vanaf het begin het verhaal intrekt. De spanning is meteen voelbaar. En dat gaat tot aan de laatste bladzijde door. Een echte aanrader!’

— WEST-FRIESLAND OP ZONDAG

Van dezelfde auteur

Het recht van de macht
Op eigen gezag
Duister lot
Vuil spel
Onder druk
In het hart
Nachtreizigers
De laatste man
Onbewaakt ogenblik
De samenzwering
Het uur van de zonde
De verzamelaars
Geniaal geheim
De verraders
Niets dan de waarheid
De rechtvaardigen
Familieverraad
In het geheim
Verlos ons van het kwaad
Rechteloos
De zesde man
Die zomer

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl
voor informatie over al onze boeken en dvd's.

David Baldacci

De provocatie

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Oorspronkelijke titel

Zero Day

© 2011 by Columbus Rose, Ltd.

Published by arrangement with Lennart Sane Agency AB.

Vertaling

Hugo Kuipers

Omslagbeeld

© Mark Owen / Arcangel Images

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2011 A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Dit boek is speciaal uitgevoerd in een
lettertype voor mensen met dyslexie:
dyslexie regular en bold / van studiostudio

studiostudio[®]
GRAPHIC DESIGN

ISBN 978 94 005 0053 2

NUR 332

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen.

Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Een flink deel van de grondstof is afkomstig uit bossen en plantages die worden beheerd volgens de regels van fsc. Van het

andere deel van de grondstof is vastgesteld dat hiervoor geen houtkap in de laatste resten waardevol bos heeft plaatsgevonden. Daarom mag dit papier het fsc Mixed Sources label dragen. Voor dit boek is het fsc-gecertificeerde Munkenprint gebruikt. Dit papier is 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt en wordt geleverd door Arctic Paper Munkedals AB, Zweden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Ter nagedachtenis van mijn moeder

En voor Charles 'Chuck' Betack, mijn vriend

1

Het scheelde niet veel of de wolk kolenstof die Howard Reed diep in zijn longen had gekregen werd hem zozeer te machtig dat hij zijn postauto langs de kant van de weg moest zetten om over te geven op het verbrande schrale gras. Maar hij hoestte en spuwde en bedwong zijn maag. Reed drukte het gaspedaal verder in en reed met grote snelheid langs de aan- en afvoerwegen, waar kiepwagens overheen denderden en zwart gruis als brandende confetti de lucht in werd geslingerd. Diezelfde lucht was vergeven van de zwaveldioxide doordat een berg steenkoolafval in brand was geraakt, zoals vaak gebeurde. Die zwevende deeltjes reageerden met de zuurstof in de lucht en vormden zo zwaveltrioxide, dat zich op zijn beurt vasthechtte aan watermoleculen. De krachtige stof die daardoor ontstond zou later als giftige zure regen op aarde terugvallen. Niets van dit alles was een beproefd recept voor een gezond milieu.

Reed hield zijn hand stevig op het speciale mechanisme, en zijn achttien jaar oude Ford Explorer met gammele uitlaat en trillende versnellingsbak bleef op het gebarsten asfalt. Zijn postauto was van hem zelf, en was zodanig aangepast dat hij op de passagiersplaats kon zitten om vlak naast de brievenbussen op zijn route te kunnen stoppen. Dat werd voor een deel mogelijk gemaakt door een apparaat dat eruitzag als de ventilatorriem van een auto. Zo kon hij vanaf de rechterkant van de auto

sturen, remmen en gas geven.

Nadat hij postbode op het platteland was geworden en vanaf de ‘verkeerde kant’ van de auto had leren rijden, had Reed naar Engeland willen gaan om zijn aangeleerde handigheid

in de praktijk te brengen in een land waar iedereen links reed. Hij had gehoord dat die gewoonte nog uit de tijd van de toernooien dateerde. De meeste mensen waren rechtshandig, en tijdens zo’n steekspel wilde een man zijn zwaard of lans zo dicht mogelijk bij zijn tegenstander houden. Zijn vrouw had tegen hem gezegd dat hij niet goed snik was en in een vreemd land waarschijnlijk zou verongelukken.

Hij reed langs de berg, of beter gezegd, de plaats waar de berg ooit had gestaan, voordat de Trent Coal & Exploration Company die met springstoffen te lijf was gegaan om bij de diepliggende rijke steenkoollagen te kunnen komen. Het was daar nu grotendeels een maanlandschap, woest en ledig en vol kraters.

Dat proces werd dagbouw genoemd. Reed zag er geen bouw in, louter afbraak.

Maar dit was nou eenmaal West Virginia, en de steenkoolwinning leverde de meeste goedbetaalde banen op. Daarom vond Reed het niet zo erg als er een damwand brak van een bassin met in water opgeloste vliegias en de drab zijn huis binnenstroomde. En ook niet als het drinkwater zwart werd en naar rotte eieren smaakte. Of dat er meestal van alles in de lucht zat wat niet goed verenigbaar was met menselijk leven. Hij klaagde niet over de enige nier die hij nog had, of over de schade die zijn lever en longen hadden opgelopen doordat ze aan al die giftige

elementen waren blootgesteld. Wanneer hij klaagde, zou hij als antisteenkool en dus antibanen worden beschouwd. Dat kon Reed er echt niet bij hebben. Hij sloeg een weg in voor zijn laatste bestelling van die dag. Het was een pakje waarvoor moest worden getekend. Hij had gevloekt toen hij zijn lading post ophaalde en het zag. Als er een handtekening moest worden gezet, moest hij persoonlijk contact met iemand hebben, terwijl hij nu alleen maar zo gauw mogelijk naar de Dollar Bar wilde, waar een glas bier op maandag maar een kwartje kostte. Hij zou op zijn eigen versleten kruk aan het eind van de mahoniehouten tapkast zitten en proberen te vergeten dat hij ook nog naar huis moest, waar zijn vrouw de alcohol in zijn adem zou ruiken en hem dat de eerstvolgende vier uur betaald zou zetten.

Hij reed het grindpad van het huis op. Dit was ooit een vrij goede buurt geweest. Nou ja, als je terugging naar de jaren vijftig. Die tijd was voorbij. Er was geen sterveling te bekennen. Bij de huizen was niemand te zien, alsof het twee uur 's nachts was in plaats van twee uur 's middags. Op zo'n warme zomerdag als vandaag zouden de kinderen onder tuinsproeiers door moeten rennen of verstopperkje moeten spelen. Maar dat deden kinderen tegenwoordig niet meer, wist Reed. Ze zaten in kamers met airconditioning en speelden daar zulke gewelddadige, bloederige videogames dat Reed zijn kleinkinderen had verboden ze mee te brengen naar zijn huis.

Bij de huizen zag je nu alleen nog rommel en vuil geworden plastic speelgoed liggen. Oeroude, roestige pick-uptrucks stonden op betonnen oprijlanen.

De goedkope gevelbeplating van de huizen was losgeraakt, alle houtoppervlakken waren dringend aan een verfbeurt toe en daken begonnen in te zakken alsof God er vanboven op drukte. Het was triest en deprimerend, en Reeds verlangen naar bier werd er alleen maar door vergroot, want zijn eigen buurt zag er precies zo uit als deze. Hij wist dat een paar bevoorrechte mensen rijk werden door de steenkool, maar niemand van die mensen woonde daar in de buurt. Hij haalde het pakje uit de bak in de auto en sjokte naar het huis. Dat was vervallen en had beplating van vinyl. De deur was hol en van spinhout, wit en beschadigd. Er zat een deur van gewoon vensterglas voor. Een rolstoelhelling van multiplex leidde doorgebogen naar de stoep. De struiken voor het huis waren uit hun krachten geschoten en zieltogend. Hun takken drukten tegen de zachte gevelbeplating, die ook al was doorgebogen. Er stonden twee auto's op het grind voor zijn zwarte Ford: een Chrysler-busje en een nieuwe Lexus. Hij keek even vol bewondering naar de Japanse auto. Zo'n wagen kostte waarschijnlijk meer dan hij in een jaar verdiende. Vol eerbied raakte hij de blauwe metallic lak aan. Hij zag een zonnebril aan het spiegeltje hangen. Er lag een aktetas op de achterbank met daarnaast een groen jasje. Beide auto's hadden een nummerbord uit Virginia. Hij liep door en nam niet de rolstoelhelling maar het trapje, dat uit drie blokken beton bestond. Hij belde aan en hoorde het geluid ergens in het huis. Hij wachtte. Tien seconden. Twintig. Zijn ergernis nam toe.

Hij belde opnieuw aan.

‘Hallo? De post! Ik heb een pakje waarvoor getekend moet worden.’ Zijn stem, die hij gedurende zijn werkdag nauwelijks had gebruikt, klonk hemzelf vreemd in de oren, alsof iemand anders tegen hem praatte.

Hij keek naar het platte pakje van ongeveer vijftientig bij twintig centimeter. Het bonnetje voor de handtekening zat eraan vast.

Kom op, het is smoorheet en de Dollar Bar roept mijn naam.

Hij keek naar het etiket op het pakje en riep: ‘Meneer Halverson?’

Reed kende de man niet, maar hij herkende de naam wel van eerdere post die hij daar had bezorgd.

Sommige postbodes

op het platteland raakten bevriend met hun klanten.

Zo’n postbode was Reed nooit geweest. Hij dronk liever bier dan dat hij een praatje maakte.

Hij belde opnieuw aan en klopte op het glas. Twee venijnige tikken met zijn knokkels. Hij veegde een zweetdruppel weg die over zijn roodverbrande nek liep.

Zo’n nek kreeg je als je de hele dag in de felle zon naast een open autoraam zat. Zijn oksels stonken

van het zweet en maakten vlekken in zijn overhemd.

Als hij zijn raam open had, deed hij de airco niet aan.

Dat zou verspilling van benzine zijn, en die was al duur genoeg.

Hij verhief zijn stem. ‘Hallo, ik ben de postbode.

Ik heb een handtekening nodig. Als ik het pakje weer meeneem, ziet u het waarschijnlijk nooit terug.’

Hij zag golven van hitte schitteren in de lucht. Hij was een beetje duizelig. Hij werd veel te oud voor dit alles.

Hij richtte zijn blik op de twee auto's. Er moest iemand thuis zijn. Hij stapte bij de deur vandaan en hield zijn hoofd naar achteren. Er keek niemand naar hem door de ramen van de twee dakkapellen. Een daarvan stond open, waardoor het net schele ogen leken. Hij klopte opnieuw aan. Eindelijk hoorde hij iemand naar de deur komen. Hij zag dat de houten deur een paar centimeter openging. De geluiden kwamen dichterbij en hielden toen op. Als Reed niet hardhorend was geweest, zou het hem zijn opgevallen hoe vreemd die geluiden klonken.

‘Postbode. Ik heb een handtekening nodig,’ riep hij. Hij likte over zijn droge lippen. Hij zag het glas bier al in zijn hand. Proefde het.

Doe die deur nou eens open.

Hij zei: ‘Wilt u uw pakje?’

Het kan me geen moer schelen. Ik gooi het gewoon in een ravijn. Dat zou de eerste keer niet zijn.

Eindelijk ging de deur een beetje verder open. Hij trok de glazen deur naar zich toe en stak zijn hand uit met het pakje erin. ‘Hebt u een pen?’ vroeg hij.

Toen de deur nog wat verder openging, knipperde Reed met zijn ogen. Er was niemand. De deur was uit zichzelf opengegaan. Toen keek hij omlaag en zag een dwergcollie naar hem opkijken. De lange snuit en het harige achterdeel van de hond bewogen heen en weer. Blijkbaar had hij met zijn snuit de deur opengeduwd. Reed was geen typische postbode. Hij hield van honden en had er zelf ook twee.

‘Hé daar, jongen.’ Hij knielde neer. ‘Hé daar.’

Hij krabde over de oren van de hond. ‘Is er iemand thuis? Wil je tekenen voor dit pakje?’

Toen Reed de nattigheid in de vacht van het dier voelde, dacht hij eerst dat het hondenpis was en trok hij meteen zijn hand terug. Toen keek hij naar zijn handpalm en zag de rode, kleverige substantie die van de vacht van de collie was gekomen.

Bloed.

‘Ben je gewond, jongen?’

Hij onderzocht de hond. Hij vond nog meer bloed, maar zag geen wond.

‘Wat krijgen we nou?’ mompelde Reed.

Hij stond op en legde zijn hand op de deurknop.

‘Hallo? Is daar iemand? Hallo?’

Hij keek achter zich en wist niet wat hij moest doen.

Hij richtte zijn blik weer op de hond en verbeelde zich dat die melancholiek naar hem terugkeek.

En Reed vond nog iets anders vreemd. De hond had niet één keer geblaft. Zijn eigen twee beesten zouden veel herrie hebben gemaakt als er iemand naar zijn deur kwam.

‘Shit,’ mompelde Reed. ‘Hallo?’ zei hij met luide stem.

‘Is er iets aan de hand?’ Hij schuifelde het huis in.

Het was warm. Hij trok zijn neus op toen er een onaangename geur tot hem doordrong. Als hij niet zo’n last van allergieën had gehad, zou de geur nog veel onaangener zijn geweest.

‘Hallo. Er zit bloed op uw hond. Is er iets aan de hand?’

Hij deed nog een paar stappen door het halletje en keek om de hoek naar de kleine huiskamer.

Even later klapte de houten voordeur zo hard tegen de muur dat de knop een putje in het gipsplaat maakte. De glazen deur werd hard opengetrapt en vloog tegen

de metalen leuning aan de linkerkant van de veranda, zodat het glas in stukken sprong. Howard Reed sprong van de bovenste tree in het zand. Zijn hakken groeven zich in en er ging een huivering door hem heen.

Toen liet hij zich op zijn knieën zakken en kotste alles uit wat hij in zijn maag had. Hij stond op en strompelde naar zijn auto, hoestend, kokhalzend en schreeuwend van angst als iemand die opeens krankzinnig was geworden.

En dat was ook zo.

Howard Reed zou die dag niet in de Dollar Bar komen.

2

John Puller keek uit het raam naar de staat Kansas, die zo'n duizend meter beneden hem lag. Hij boog zich dichterbij het raam van het vliegtuig toe en keek recht omlaag. De aanvliegeroute naar vliegveld KCI van Kansas City voerde hen over Missouri en in westelijke richting naar Kansas. De piloot vloog een eind om en zette toen weer koers naar de staat Missouri om daar te landen. Het toestel vloog nu boven federaal terrein. In dit geval was dat federale terrein een gevangenis, of beter gezegd verscheidene gevangenissen, zowel federaal als militair. Daarbeneden zaten duizenden gedetineerden in hun cel te peinzen over het verlies van hun vrijheid, velen van hen voor altijd.

Puller kneep zijn ogen halfdicht en hield zijn hand erboven tegen de felle schittering van de zon.

Ze reden over de oude USDB, de United States Disciplinary Barracks, ook wel het Kasteel genaamd. Meer dan honderd jaar lang hadden daar de ergste delinquenten uit de strijdkrachten gezeten. Terwijl het oude Kasteel eruitzag als een middeleeuws fort van natuursteen en baksteen, leken de nieuwe USDB net een scholengemeenschap. Dat wil zeggen: tot je de twee viereuhalf meter hoge omheiningen zag die de drie driehoekige gebouwen van twee verdiepingen omringden.

De federale gevangenis Leavenworth lag zes kilometer naar het zuiden.

In de USDB zaten alleen mannen. Vrouwelijke militaire

gedetineerden werden ondergebracht in de marinegevangenis in San Diego. De gedetineerden in de USDB waren door de krijgsraad veroordeeld wegens schending van de Uniform Code of Military Justice. In de USDB zaten alleen gedetineerden die minstens vijf jaar hadden gekregen of veroordeeld waren voor misdrijven tegen de nationale veiligheid.

De nationale veiligheid.

Daarvoor was John Puller gekomen.

Het landingsgestel kwam omlaag en het toestel daalde af naar het vliegveld van Kansas City. Het was een soepele landing.

Een halfuur later stapte Puller in zijn huurauto en reed bij het vliegveld vandaan. Hij ging pal naar het westen, in de richting van Kansas. Het was erg warm; er stond geen zuchtje wind. De heuvels waren groen en glooiend. Puller zette de airconditioning van de auto niet aan. Hij gaf de voorkeur aan echte lucht, of die nu warm was of niet. Hij was exact een meter negentig.

Dat wist hij omdat zijn werkgever, de Amerikaanse landmacht, zijn personeel

erg goed kon meten. Hij woog ook honderddrie kilo.

Volgens de normen van de landmacht was hij op zijn vijfendertigste eigenlijk ongeveer vijf kilo te zwaar.

Maar niemand die naar hem keek zou dat denken.

Als er al een grammetje vet op de man zat, zou je een microscoop nodig hebben om het te vinden.

Hij was langer dan de meeste infanteristen en bijna alle andere Army Rangers met wie hij had gediend.

Dat had voordelen en nadelen. Zijn spieren waren lang en soepel als kabels, en met zijn lange armen en benen had hij veel hefboomkracht en kon hij langdurig veel

gewicht torsen. Daar stond tegenover dat hij een veel groter doelwit vormde dan de gemiddelde infanterist. Hij had in zijn schooltijd vrij goed football gespeeld en zag eruit alsof hij nog steeds opgesteld kon worden. Het had hem altijd aan de buitengewone snelheid en behendigheid ontbroken die nodig waren om tot het hoogste footballniveau door te dringen, maar dat was ook nooit zijn ambitie geweest. John Puller had altijd maar één carrière gewild: het uniform van het Amerikaanse leger dragen.

Vandaag was hij niet in uniform. Dat droeg hij nooit als hij naar de USDB ging. De kilometers gleden aan zijn raam voorbij. Hij kwam langs een bord voor het Lewis and Clark Trail en even later kwam de blauwe brug in zicht. Hij stak hem over en was nu in de staat Kansas. Om precies te zijn: in Fort Leavenworth. Hij passeerde de hoofdcontrolepost, waar de militairen zijn papieren bekeken en het kenteken van zijn auto noteerden. De bewaker salueerde voor adjudant Puller en zei met afgemeten stem: 'Dank u. U kunt doorrijden.' Puller reed door. Met een nummer van Eminem op de radio reed hij over Grant Avenue en keek naar wat er was overgebleven van het oude Kasteel. Hij zag resten van het baldakijn van draad boven de vroegere gevangenis. Dat was daar aangebracht om ontsnapping per helikopter te voorkomen. Het leger hield overal rekening mee.

Na nog drie kilometer kwam hij bij de USDB. Ergens op de achtergrond toeterde een trein. Een Cessna die van het militaire vliegveld Sherman opsteeg, vocht met zijn brede snuit en forse vleugels tegen de zijwind. Puller parkeerde en liet zijn portefeuille en de meeste van

zijn andere persoonlijke bezittingen in de auto achter, ook zijn standaardwapen, de SIG P228, die door het leger de M11 werd genoemd. Dat pistool had hij met munitie in een harde koffer ingeleverd voordat hij in het vliegtuig stapte. Hij mocht zijn wapen altijd bij zich dragen, maar het leek hem geen goed idee om gewapend een gevangenis binnen te lopen, of hij dat nu mocht of niet. En hij voelde er ook niets voor om het pistool in een kluisje achter te laten als hij eenmaal binnen was. Om voor de hand liggende redenen mocht niemand een wapen meenemen naar plaatsen waar gedetineerden kwamen.

Het scanpoortje werd bemand door een verveelde, jonge MP. Hoewel Puller wist dat het niet mogelijk was, zag de soldaat eruit alsof hij regelrecht uit het rekrutenkamp op deze post was gezet. Puller liet zijn rijbewijs en militaire papieren zien.

De potige MP met bolle wangen keek naar de badge en de identiteitskaart en zag dat John Puller agent was van de CID, de Criminal Investigative Division. Midden op de badge stond een ineengedoken adelaar met zijn kop naar rechts.

De vogel had grote klauwen die de bovenkant van het schild omklemd hielden. Het enige oog dat te zien was, keek dreigend, en de grote snavel kon elk moment toeslaan. De MP salueerde en keek toen op naar de lange, breedgeschouderde man.

‘Bent u hier officieel, adjudant?’ vroeg hij.

‘Nee.’

‘John Puller junior? Bent u familie van...’

‘Mijn vader.’

De jonge MP keek hem vol ontzag aan. ‘Ja, adjudant.

Doet u hem de groeten van mij, adjudant.'

In het Amerikaanse leger liepen veel legendarische strijders rond, en John Puller senior stond bijna helemaal boven aan de lijst.

Puller passeerde de metaaldetector. Die piepte.

De MP bewoog een draagbare detector over hem heen.

Zoals altijd. Het apparaat piepte bij zijn linkeronderarm.

'Titaniumstaaf,' zei Puller.

Het apparaat ging opnieuw af bij zijn linkerenkel.

De MP keek onderzoekend op.

Puller zei: 'Schroeven en plaat. Ik kan mijn broekspijp optillen.'

'Als u dat zou willen doen, adjudant.'

Toen Puller zijn broekspijp weer liet zakken, zei de bewaker verontschuldigend: 'Ik doe alleen mijn werk, adjudant.'

'Ik zou je op je donder geven als je dat niet deed, MP.'

De soldaat keek hem met grote ogen aan.

'Hebt u dat in een gevecht opgelopen, meneer?'

'Ik heb het niet zelf gedaan, als je dat bedoelt.'

Puller pakte zijn autosleutels uit de schaal waarin hij ze had gelegd en schoof zijn rijbewijs en andere papieren weer in het borstzakje van zijn overhemd. Hij tekende het bezoekersregister.

De zware deur ging met een zoemer open en hij liep de bezoekerskamer in. Er waren drie andere gedetineerden die bezoek hadden. Kleine kinderen speelden op de vloer, terwijl mannen zachtjes met hun vrouw of vriendin praatten. Kinderen mochten niet op de schoot van hun vader zitten. Aan het begin en eind van het

bezoek was één omhelzing, kus of handdruk toegestaan. Handen mochten niet beneden de taille komen. Tijdens het bezoek mochten een bezoeker en de gedetineerde wel elkaars hand vasthouden, en alle gesprekken moesten met normale stem worden gevoerd. Je mocht alleen praten met de gedetineerde voor wie je was gekomen. Je mocht een pen of potlood meebrengen, maar geen verf of tekenkrijt. Die regel, dacht Puller, was ingevoerd nadat iemand er een grote bende van had gemaakt, waarschijnlijk een kind. Maar het was een domme regel, vond hij, want een pen of potlood kon gemakkelijk in een wapen veranderen, terwijl dat met tekenkrijt veel moeilijker was. Puller bleef even staan kijken. Een vrouw, zo te zien de moeder van een gedetineerde, las de man voor uit de Bijbel. Je mocht boeken meebrengen, maar je mocht ze niet aan de gedetineerde geven. En je mocht ze ook geen krant of tijdschrift geven. Je mocht geen voedsel meebrengen, maar je mocht wel iets voor je gedetineerde kopen uit de automaten die daar stonden. Ze mochten zelf geen artikelen kopen. Misschien zou dat te veel op een normaal leven hebben geleken, dacht Puller, en dat was niet de bedoeling van een gevangenis. Er kwam meteen een eind aan het bezoek als de bezoeker de kamer verliet. Er was één uitzondering op die regel, maar Puller zou daar nooit gebruik van kunnen maken: borstvoeding. Daar was boven een kamer voor. De deur aan de andere kant van de kamer ging open en er kwam een man in een oranje overall binnen. Puller keek naar hem. De man was lang, maar toch net iets kleiner dan

Puller, en hij was slanker gebouwd. Zijn gezicht leek op dat van Puller, al had hij donkerder en langer haar. Er zaten vleugen wit in die Puller niet had. Beide mannen hadden een vierkante kin, een smalle neus die een beetje naar rechts stond en grote, regelmatige tanden. In de rechterwang zat een kuiltje en hun ogen leken bij kunstlicht groen en bij daglicht blauw.

Puller had ook nog een litteken dat vanaf de linkerkant van zijn hals naar zijn rug liep, en nog meer littekens op zijn linkerbeen, rechterarm en bovenlijf, zowel aan de voor- als aan de achterkant. Al die littekens waren het gevolg van ongewenste voorwerpen die met gewelddadige snelheid in zijn lichaam waren geschoten. De andere man had niets van dat alles. En zijn huid was wit en glad. In de gevangenis kon je niet zonnen. Pullers huid was ruw geworden door felle hitte en wind en minstens zo slopende kou. De meeste mensen zouden zeggen dat hij er ruig uitzag. Niet knap. Niet leuk om te zien.

Op betere dagen kon je misschien zeggen dat hij er aantrekkelijk of in elk geval interessant uitzag. Hij zou nooit op de gedachte komen zich over zulke dingen druk te maken. Hij was soldaat, geen fotomodel. Ze omhelsden elkaar niet. Ze gaven elkaar even een hand.

De andere man glimlachte. ‘Goed je te zien, broer.’ De gebroeders Puller gingen zitten.